

BIJLAGE 1

OVERWEGINGEN

**BIJ HET ONTWERPBESLUIT VOOR DE VERRUIMING VAN DE VAARGEUL VAN DE WESTERSCHELDE
D.D. 27 NOVEMBER 2008**

1. De aanvraag

Bij brief van 24 oktober 2008 heeft het Vlaams Gewest, Departement Mobiliteit en Openbare Werken, Afdeling Maritieme Toegang (hierna: de aanvrager) een vergunning op grond van de Natuurbeschermingswet 1998 (hierna: Nb-wet 1998) aangevraagd voor de verruiming van de vaargeul van de Westerschelde (hierna: de aanvraag).

De aanvraag om vergunning omvat een zestal met elkaar samenhangende documenten die alle deel uitmaken van de aanvraag namelijk:

- de brief houdende de indiening van het verzoek om vergunning;
- de 'Projectbeschrijving'
- het Hoofdrapport Passende Beoordeling (hierna: passende beoordeling);
- het rapport 'Monitoring Effecten Ontwikkelingsschets 2010: Uitvoeringsplan MONEOS-T – 2018';
- de 'Nota Plaatrandstortingen';
- het 'Protocol voorwaarden voor flexibel storten – kwaliteitsparameters'.

In de projectbeschrijving is een omschrijving van de voorgenomen activiteiten opgenomen. De mogelijke effecten van de aangevraagde activiteiten op natuurlijke kenmerken in het Natura 2000-gebied Westerschelde & Saeftinghe als gevolg van de verruiming van de vaargeul van de Westerschelde zijn beoordeeld in de passende beoordeling.

Hierna volgt een korte omschrijving van het project. Voor een meer gedetailleerde beschrijving van de voorgenomen activiteiten van de Verruiming vaargeul Westerschelde, wordt korthedshalve verwezen naar de projectbeschrijving (zie bijlage 2 van de aanvraag).

Belang van de aanvrager

De aanvrager heeft, conform artikel 41, lid 1 van de Nb-wet 1998, het belang dat hij heeft bij de vergunning gemotiveerd.

De verruiming van de vaargeul Westerschelde dient openbare en economische belangen. Het belang laat zich omschrijven als het verder ontwikkelen van met name de haven van Antwerpen en in mindere mate de havenactiviteiten rond de Westerschelde in Nederland, en de verdere stimulans voor de economie en werkgelegenheid die van deze ontwikkeling uit zal gaan. Om de ontwikkeling van de haven te Antwerpen doorgang te laten vinden, zal de haven in de toekomst bereikbaar moeten blijven voor grote(re) schepen en zal de vaargeul waar nodig verruimd moeten worden.

Hiermee is naar mijn mening het belang voldoende gemotiveerd.

Project verruiming vaargeul Westerschelde

Op 11 maart 2005 hebben Vlaanderen en Nederland het derde memorandum van overeenstemming ondertekend en de Ontwikkelingsschets 2010 vastgesteld. Met de ondertekening is een akkoord bereikt over een verruiming van de vaargeul in het Schelde-estuarium, zodat schepen met een diepgang tot 13,10 meter onafhankelijk van het getij van en naar de haven van Antwerpen kunnen varen. Daarbij geldt een kielspeling van 12,5 procent. Momenteel is de gegarandeerde diepgang 11,85 meter. Om de verruiming te realiseren dienen 14 lokaal ondiepe gedeelten te worden weggebaggerd namelijk twee in de Beneden-Zeeschelde (Vlaams grondgebied) en twaalf in de Westerschelde (Nederlands grondgebied).

In de huidige situatie wordt onderhoudsbaggerspecie steeds op dezelfde plaats in de Westerschelde teruggestort. Als de verdiepingsspecie ook op deze locaties wordt gestort, zouden

de nevengeulen op de lange termijn kunnen dichtslibben. Dit blijkt uit het Strategisch Milieueffectenrapport dat is opgesteld voor de Ontwikkelingsschets 2010 Schelde-estuarium. Daarmee zou het bijzondere karakter van de Westerschelde verdwijnen.

Om dit scenario te voorkomen biedt flexibel storten van baggerspecie - steeds daar storten waar het op dat moment het beste is voor het ecosysteem van de Westerschelde- uitkomst. Dit zal inhouden dat de situatie steeds nauwkeurig door deskundigen in de gaten wordt gehouden. Zij geven advies en sturing aan het baggeren en storten.

Volgens de aanvraag moet in de Westerschelde in totaal ongeveer 7,7 miljoen kubieke meter baggerspecie worden verwijderd voor het verdiepen van de 12 ondiepe plekken. Om de situatie te onderhouden moet in de stabilisatiefase jaarlijks ongeveer 11,7 miljoen kubieke meter onderhoudsbaggerspecie verwijderd worden. Na circa drie jaar neemt de hoeveelheid onderhoudsbaggerspecie af naar het huidige niveau.

De voorgenomen activiteit, verruiming van de vaargeul, bestaat uit de volgende onderdelen (uitsluitend op Nederlands grondgebied):

- een verdieping van de vaargeul;
- onderhoud van de verdiepte vaargeul;
- het storten van de baggerspecie, zowel in de fase van verruiming als onderhoud van de vaargeul;
- het realiseren van geleidelijke breedteovergangen.

Aangepaste stortstrategie en flexibel storten

Het gebaggerde materiaal bij de verruiming en bij het op peil houden van de diepte van de vaargeul, wordt verspreid in de Westerschelde. Hierbij wordt de zogenaamde aangepaste stortstrategie gevolgd, waardoor negatieve morfologische effecten als gevolg van de verruiming voorkomen worden. Deze strategie gaat, in afwijking van de strategie die voor het huidige onderhoud wordt gevolgd, uit van benutting van de stortzones op de kortste afstand van de baggerlocatie. Daarbij word(t)(en) in de betreffende macrocel¹ eerst de stortlocatie(s) op de plaatranden , vervolgens in de nevengeulen en ten slotte in de hoofdgeul benut. Als de betreffende macrocel over te weinig stortcapaciteit beschikt, wordt volgens dezelfde prioriteitsvolgorde gestort in de westelijk (stroomafwaarts) hiervan gelegen macrocel.

Deze strategie is vertaald naar een concrete invulling van de stortverdeling voor baggerspecie die vrijkomt bij de verruiming en in de stabilisatiefase. Op basis hiervan is in tabel 1 de stortcapaciteit voor de vijf jaar waarvoor de Nb-wet vergunning wordt verleend weergegeven. De in de tabel weergegeven totale stortcapaciteit is het maximum aan baggerspecie dat wordt verwacht voor die vijf jaar.

Het doel van het storten op plaatranden is om het gewenste positieve effect op steltlopers te behalen. Om het gewenste positieve effect op steltlopers ook daadwerkelijk te bereiken, moet deze maximale stortcapaciteit naar verwachting in vijf jaar volledig benut worden op de plaatranden. Het niet volledig benutten van de stortcapaciteit in de nevengeulen of in de hoofdgeul kan juist resulteren in een gunstiger effect dan beschreven in het Milieueffectrapport.

¹ Een macrocel is een morfologische cel bestaande uit een ebgedomineerde geul en een vloedgedomineerde geul met daartussen een plaat.

	Maximale stortcapaciteit voor vijf jaar (miljoen m ³)		
	Plaatranden	Nevengeulen	Hoofdgeul
Macrocel 1	8,2	5,5	0,0
Macrocel 3	0,0	6,0	0,0
Macrocel 4	5,0	2,0	15,5
Macrocel 5	6,5	7,0	3,5
Macrocel 6	0,0	1,5	3,5
Macrocel 7	0,0	0,0	2,0

Tabel 1: Verdeling stortcapaciteit in miljoen m³ (in situ) voor vijf jaar

Om te zorgen dat niet wordt afgeweken van de alternatieven die zijn onderzocht - en dat er dus ook geen onverwachte effecten optreden - mag de in de tabel weergegeven stortcapaciteit in nevengeulen voor de periode van vijf jaar dat de Nb-wet vergunning vigeert veelal niet volledig binnen 1 jaar worden benut. De maximale jaarlijks te storten hoeveelheden in de nevengeulen zijn:

- Macrocel 1: 3,0 miljoen m³ in situ.
- Macrocel 3: 3,2 miljoen m³ in situ.
- Macrocel 4: 2,4 miljoen m³ in situ.
- Macrocel 5: 3,8 miljoen m³ in situ.
- Macrocel 6: 1,0 miljoen m³ in situ.

Het storten van baggerspecie in de Westerschelde zal geschieden volgens de methode van flexibel storten. Hieronder wordt verstaan het bijsturen van het verspreiden van baggerspecie in de Westerschelde. Het bijsturen gebeurt op basis van zorgvuldig en frequent monitoren van de morfologische en ecologische ontwikkelingen.

Deze werkwijze heeft tot doel het bereiken van maximale ecologische winst door de ontwikkeling van laagdynamisch ondiep water en droogvallend gebied. Daarnaast kunnen ongewenste ontwikkelingen pro-actief worden opgespoord en geneutraliseerd, voor er aantasting van de natuurlijke kenmerken kan plaatsvinden. Voor de mate waarin wordt afgeweken van de te storten hoeveelheden in tabel 1 worden kwaliteitsparameters uit het Milieueffectrapport en de passende beoordeling gehanteerd.

Deze kwaliteitsparameters zijn een goede indicator van het natuurlijk systeem in de Westerschelde en hebben onder andere betrekking op het behoud en de uitbreiding van laagdynamisch ondiep water en droogvallend gebied in het estuarium. Het flexibel storten kan worden toegepast als aan de criteria uit het protocol voor de kwaliteitsparameters en aan het hieronder beschreven beslisproces is voldaan. In bijlage 6 van de aanvraag wordt beschreven hoe het 'protocol voorwaarden voor flexibel storten – kwaliteitsparameters' zal worden gehanteerd.

Om flexibel storten mogelijk te maken, is een meer flexibele invulling van de onderhoudsvergunning nodig. De flexibiliteit wordt onder andere bereikt door de stortzones zo groot mogelijk te maken. Belangrijk pluspunt is dat met de extra stortzones op plaatranden ook extra stortcapaciteit en dus meer flexibiliteit beschikbaar komt.

De vijf jaar na aanvang van de verruiming waarvoor de Nb-wet vergunning wordt verleend, is alleen detaillering van de inrichting en bijsturing op basis van lokale monitoring mogelijk, omdat de vergunning slechts is verleend voor de aangevraagde stortvakken en de systeembrede monitoring pas na 5 à 6 jaar een evaluatiemoment heeft. De lokale monitoring is veel hoogfrequenter, maar bestrijkt niet het gehele systeem van de Westerschelde.

Bijsturing is dan bijvoorbeeld mogelijk om de natuurpotenties op de plaatranden optimaal te benutten of omdat de plaatranden eerder 'vol' zijn dan verwacht. De wijze van storten op de plaatranden kan hierop worden aangepast, maar ook de aanvangsverdeling over de stortzones

op de plaatranden, nevengeulen en hoofdgeul binnen de betreffende macrocel. In tabel 2 is de beschikbare ruimte per macrocel weergegeven voor de vijf jaar waarvoor de Nb-wet vergunning wordt verleend. Tabel 2 geeft daarmee weer welke ruimte er is om de maximale hoeveelheden uit tabel 1 op een flexibele manier te storten. De hierboven weergegeven maximale jaarlijks te storten hoeveelheden in de nevengeulen zijn hierbij ook van toepassing.

	Maximale ruimte flexibel storten voor vijf jaar (miljoen m³)			
	Maximum nevengeul	Maximum nevengeul en plaatrand	Maximum hoofdgeul	Maximum macrocel
Macrocel 1	6,5	13,7	0,0	13,7
Macrocel 3	8,0	8,0	0,0	8,0
Macrocel 4	2,5	7,0	19,0	26,0
Macrocel 5	11,5	13,5	4,5	18,0
Macrocel 6	2,0	2,0	5,5	7,5
Macrocel 7	0,0	0,0	2,5	2,5

Tabel 2: Ruimte flexibel storten in miljoen m³ (in situ) voor vijf jaar

Beslisproces flexibel storten

Om zorgvuldig met het instrument flexibel storten om te kunnen gaan is een beslisproces ontwikkeld, dat is vastgelegd in het Tracébesluit. Dit proces bevat de volgende elementen:

1. In eerste aanzet worden de bagger- en stortactiviteiten uitgevoerd conform paragrafen 2.4.1 en 2.4.2 van de aanvraag.
2. Tijdens de uitvoering van de werkzaamheden worden monitoringsactiviteiten ontplooid met het oog op de diepte van de vaargeul en de beschikbare ruimte in de stortzones. Op reguliere basis vindt over de voortgang van de werkzaamheden en de uitkomsten van de monitoring overleg plaats tussen Afdeling Maritieme Toegang (Vlaanderen) en Rijkswaterstaat Zeeland (als beheerder) binnen het tweemaandelijks 'Baggeroverleg'. Hier worden voorstellen voor bijsturing binnen de lijnen van de vastgestelde bagger- en stortstrategie vastgesteld en eventueel besloten tot nader onderzoek van de ongewenste ontwikkelingen ten opzichte van de lange termijn doelstellingen voor robuuste natuur. Bij het nader onderzoek kan voor begeleiding en advisering een tijdelijke werkgroep van deskundigen ingesteld worden. Tevens wordt de meetinformatie over de bodemligging en de bagger- en stortactiviteiten op tijdige en adequate wijze aangeleverd aan de beheerder van de Westerschelde.
3. Op basis van de voortgang van de werkzaamheden, de uitkomsten van de integrale monitoring en de resultaten van studies en proefprojecten wordt onder verantwoordelijkheid van Afdeling Maritieme Toegang per 2 jaar, of zoveel eerder als vastgesteld door het 'Baggeroverleg', een voortgangsrapport opgesteld. In het voortgangsrapport wordt op basis van de waargenomen ontwikkelingen binnen de monitoring en resultaten van studies en proefprojecten aan de beheerder (i.c. Rijkswaterstaat) een voorstel gedaan voor eventuele aanpassing van de stortstrategie, de monitoring of het nader onderzoek.
4. Op basis van het voortgangsrapport brengt de 'Commissie monitoring Westerschelde' (bestaande uit onafhankelijke deskundigen) advies uit aan de beheerder (i.c. Rijkswaterstaat) over eventuele bijstelling van de bagger- en stortstrategie, de monitoring of het nader onderzoek.

5. Rekening houdend met het advies van de 'Commissie monitoring Westerschelde' wordt het definitieve voortgangsrapport opgesteld. De Technische Schelde Commissie krijgt in het kader van de opdracht die deze heeft krachtens artikel 6 van het Verdrag betreffende de uitvoering van de Ontwikkelingsschets 2010 Schelde-estuarium (Trb. 2005, 310) de voortgangsrapportage ter vaststelling voorgelegd.
6. Met inachtneming van het advies van de 'Commissie monitoring Westerschelde' stelt de beheerder Rijkswaterstaat Zeeland de bijgestelde bagger- en stortstrategie vast. De beheerder kan eventuele aanvullende bijsturingmaatregelen vaststellen in de bijgestelde strategie.

2. Wettelijk kader

Tracéwet

Op 15 oktober 2000 is de gewijzigde Tracéwet in werking getreden. Op grond van artikel 20, lid 2 is een coördinatieregeling van kracht op vergunningaanvragen voor de aanleg van een project waarvoor een Tracébesluit geldt. De coördinatieregeling houdt in dat aanvragen zoveel mogelijk tegelijkertijd moeten worden aangevraagd. Naast de geclusterde indiening van de aanvragen, dienen de ontwerpbesluiten en de besluiten gezamenlijk te worden gepubliceerd. De termijnen waarbinnen de ontwerpbesluiten en besluiten dienen te worden genomen en de mate van clustering, zijn door de Minister van Verkeer en Waterstaat vastgesteld. De vastgestelde termijnen komen in plaats van de termijnen in de specifieke wet- en regelgeving.

Nb-wet 1998

Aanwijzing

Artikel 10a, lid 1, van de Nb-wet 1998 bepaalt dat gebieden worden aangewezen ter uitvoering van richtlijn (EEG) nr. 79/409 en richtlijn (EEG) nr. 92/43 (Vogel- en Habitatrichtlijn). Een aanwijzingsbesluit bevat de instandhoudingsdoelstelling voor het gebied. Als zodanig aangewezen gebieden worden aangeduid als Natura 2000-gebieden.

Lid 3 van dit artikel stelt dat de instandhoudingsdoelstellingen van deze gebieden mede betrekking kunnen hebben op doelstellingen ten aanzien van het behoud, het herstel en de ontwikkeling van het natuurschoon of de natuurwetenschappelijke betekenis van het gebied, anders dan vereist ingevolge de Vogel- en Habitatrichtlijn.

Artikel V, lid 1, van de Wet van 20 januari 2005 tot wijziging van de Nb-wet 1998 in verband met Europeesrechtelijke verplichtingen bepaalt dat de besluiten van de minister van LNV houdende de aanwijzing van gebieden ter uitvoering van de Vogelrichtlijn gelden als besluiten bedoeld in artikel 10a van de Nb-wet 1998.

Een besluit houdende de aanwijzing van een beschermd natuurmonument als bedoeld in artikel 10 van de Nb-wet 1998 vervalt volgens artikel V, lid 2 met ingang van het tijdstip waarop de wijzigingswet in werking treedt in de gevallen waarin dat beschermd natuurmonument geheel of gedeeltelijk deel uitmaakt van een gebied als bedoeld in artikel V, lid 1. Artikel 15a, lid 3 van de Nb-wet 1998 is van overeenkomstige toepassing dus hebben de instandhoudingsdoelstellingen van het Vogelrichtlijngebied mede betrekking op de doelstellingen ten aanzien van het behoud, herstel en de ontwikkeling van het natuurschoon of de natuurwetenschappelijke betekenis van het gebied zoals bepaald in het vervallen aanwijzingsbesluit.

De gebieden Westerschelde en Verdrongen land van Saeftinghe zijn afzonderlijk aangewezen als Vogelrichtlijngebied. De gebieden zijn samen aangemeld als Habitatrichtlijngebied bij de Europese Commissie. De aanwijzing van het Habitatrichtlijngebied en de herziening van de aanwijzing van de Vogelrichtlijngebieden als Natura 2000-gebied Westerschelde & Saeftinghe is op dit moment in procedure.

Vergunningplicht

Artikel 19d, lid 1 van de Nb-wet 1998 bepaalt dat het verboden is zonder vergunning, of in strijd met aan een dergelijke vergunning verbonden voorschriften of beperkingen, projecten of andere handelingen te realiseren c.q. te verrichten die, gelet op de instandhoudingsdoelstellingen, de kwaliteit van de natuurlijke habitats en de habitats van soorten in een Natura 2000-gebied kunnen verslechteren of een verstorend effect kunnen hebben op de soorten waarvoor het gebied is aangewezen.

Zodanige projecten of andere handelingen zijn in ieder geval projecten of handelingen die de natuurlijke kenmerken van het desbetreffende gebied kunnen aantasten.

Artikel 19e, sub a en sub b, van de Nb-wet 1998 bepaalt dat de minister van LNV bij het verlenen van een vergunning op basis van artikel 19d, lid 1 van de Nb-wet 1998 rekening moet houden met de gevolgen die een project of andere handeling, waarop de vergunningaanvraag betrekking heeft, gelet op de instandhoudingsdoelstellingen kan hebben voor een op grond van artikel 10a, lid 1 van de Nb-wet 1998 aangewezen gebied of het gebied waarvan de aanwijzing als zodanig in overweging is genomen als bedoeld in artikel 12, lid 3 van de Nb-wet 1998 en een op grond van artikel 19a of artikel 19b van de Nb-wet 1998, vastgesteld beheerplan.

Uit artikel 19f, lid 1 van de Nb-wet 1998 volgt dat voor nieuwe projecten of andere handelingen die niet direct verband houden met of nodig zijn voor het beheer van een Vogel- en/of Habitatrichtlijngebied, maar die afzonderlijk of in combinatie met andere projecten of handelingen significante gevolgen kunnen hebben voor het desbetreffende gebied, de initiatiefnemer een passende beoordeling moet opstellen.

In de passende beoordeling worden de gevolgen van het plan of project voor het gebied beschreven, rekening houdend met de instandhoudingsdoelen van dat gebied. Centrale vraag in de passende beoordeling is of de natuurlijke kenmerken van een Natura 2000-gebied door het plan of project kunnen worden aangetast.

Toetsingskader en afwegingscriteria

Conform artikel 19g, lid 1 van de Nb-wet 1998 kan een vergunning slechts worden verleend indien het bevoegd gezag zich er middels de passende beoordeling van heeft verzekerd dat de natuurlijke kenmerken van het desbetreffende gebied c.q. desbetreffende gebieden niet aangetast zullen worden. Deze zekerheid bestaat wanneer wetenschappelijk gezien op basis van de best beschikbare kennis redelijkerwijs geen twijfel bestaat over de afwezigheid van schadelijke gevolgen voor de natuurlijke kenmerken van Natura 2000-gebieden.

Indien niet kan worden uitgesloten dat de natuurlijke kenmerken van een gebied worden aangetast kan ingevolge artikel 19g, lid 2 van de Nb-wet 1998 bij ontstentenis van alternatieve oplossingen voor het project een vergunning als bedoeld in artikel 19d, lid 1 van de Nb-wet 1998 slechts worden verleend om dwingende redenen van groot openbaar belang met inbegrip van redenen van sociale of economische aard.

Bevoegd gezag

Artikel 19d, lid 3 van de Nb-wet 1998 bepaalt dat bij algemene maatregel van bestuur projecten of andere handelingen of categorieën van gebieden worden aangewezen waarvoor een vergunning wordt verleend door de minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (hierna: LNV).

Artikel 2 sub a van het 'Besluit vergunningen Natuurbeschermingswet 1998' luidt: "Activiteiten waarvoor een vergunning op grond van artikel 19d, eerste lid, van de Natuurbeschermingswet 1998 wordt gevraagd door buitenlandse mogendheden".

Omdat de vergunning is aangevraagd door de Vlaamse overheid is de minister van LNV bevoegd om te besluiten op de onderhavige aanvraag.

Natura 2000-gebied Westerschelde & Saeftinghe

De verruiming van de vaargeul zal plaatsvinden in het Natura 2000-gebied Westerschelde & Saeftinghe, waarvoor op dit moment de aanwijzingsprocedure loopt. De activiteit kan, blijkens de passende beoordeling, effecten hebben op dit gebied.

De Vogel- en Habitatrichtlijngebieden Westerschelde en het Verdronken land van Saeftinghe zijn als een geheel te beschouwen alhoewel in feite onderscheid gemaakt dient te worden tussen het aangemelde Habitatrichtlijngebied “Westerschelde & Saeftinghe” en de aangewezen Vogelrichtlijngebieden “Westerschelde” en “Verdronken land van Saeftinghe”.

Voor een overzicht van de onder de relevante aanwijzings- en aanmeldingsbesluiten beschermde natuurwaarden, inclusief de instandhoudingsdoelen, verwijs ik naar de betreffende passages in de bijgevoegde passende beoordeling alsmede naar de hieromtrent opgenomen informatie op www.minlnv.nl

3. Vergunningplicht

Het is op voorhand niet uit te sluiten dat de verruiming van de vaargeul van de Westerschelde afzonderlijk of in combinatie met andere projecten of handelingen significante gevolgen zal hebben voor het Natura 2000-gebied Westerschelde & Saeftinghe.

Derhalve ben ik van oordeel dat de verruiming zoals deze is aangevraagd als vergunningplichtig onder de Nb-wet 1998 moet worden aangemerkt.

4. Beleid

Ontwikkelingsschets 2010 Schelde-estuarium

Nederland en Vlaanderen werken samen aan een duurzame toekomst van het Schelde-estuarium. Hiervoor is een strategische verkenning uitgevoerd: de Ontwikkelingsschets 2010 Schelde-estuarium. Deze vormt de basis voor alle besluiten over veiligheid, toegankelijkheid en natuurlijkheid van het estuarium.

De afspraken zijn verder uitgewerkt in het Verdrag tussen het Koninkrijk der Nederlanden en het Vlaams Gewest betreffende de uitvoering van de Ontwikkelingsschets 2010 Schelde-estuarium (Trb. 2005, 310). Op basis hiervan zijn door zowel Vlaanderen als Nederland (politieke) besluiten genomen over wensen en mogelijke maatregelen met betrekking tot de veiligheid, de toegankelijkheid en de natuurlijkheid van het Schelde-estuarium. Op 17 juli 2008 werd het Tracébesluit gepubliceerd, dat betrekking heeft op de maatregelen die genomen zullen worden op het gebied van de toegankelijkheid van de Scheldehavens op Nederlands grondgebied. Op Vlaams grondgebied zijn de voor de verruiming van de Beneden-Zeeschelde benodigde vergunningen verstrekt en is de uitvoering van de werken bezig.

Langetermijnvisie 2030

In januari 1999 gaf de Technische Schelde Commissie opdracht aan Rijkswaterstaat directie Zeeland en de Vlaamse Administratie Waterwegen en Zeewezen om een Langetermijnvisie voor het Schelde-estuarium op te stellen. Op 18 januari 2001 heeft de Technische Schelde Commissie de Langetermijnvisie vastgesteld en vervolgens aangeboden aan de betrokken ministers in Vlaanderen en Nederland. In de visie - die reikt tot 2030 - spelen drie functies een hoofdrol: veiligheid, toegankelijkheid en natuurlijkheid. Bij het schetsen van een toekomstbeeld is zo goed mogelijk rekening gehouden met de wisselwerking tussen deze functies. Het is met andere woorden een integrale visie geworden, die bestaat uit drie delen: een situatieschets- korte - termijn, een streefbeeld voor 2030 en een ontwikkelingsschets voor de middellange termijn.

Nota Ruimte

De Nota Ruimte bevat de visie van het kabinet op de ruimtelijke ontwikkeling van Nederland en de belangrijkste bijbehorende doelstellingen. De nota bevat de ruimtelijke bijdrage aan een sterke economie, een veilige en leefbare samenleving en een aantrekkelijk land. Het gaat om de inrichtingsvraagstukken die spelen tussen nu en 2020, met een doorkijk naar 2030.

Een onderdeel van de Nota Ruimte gaat in op de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) in Nederland. Voor gebieden die vallen binnen de EHS geldt de verplichting tot instandhouding van de wezenlijke kenmerken en een 'nee, tenzij'-regime. De Westerschelde valt ook binnen de EHS. De passende beoordeling in het kader van de Nb-wet 1998 houdt in het algemeen een strengere beoordeling in dan de toetsing aan EHS. Echter, doelstellingen uit het EHS-gebied kunnen anders zijn dan de Natura 2000-doelstellingen. De in het Omgevingsplan Zeeland genoemde aspecten van de omgevingskwaliteit van de Westerschelde als EHS-gebied zijn in het Milieueffectrapport en in de passende beoordeling voor de verruiming van de vaargeul onderzocht en leiden niet tot aantasting van de doelstellingen voor het EHS-gebied.

Nota Mobiliteit

De Nota Mobiliteit is een nationaal verkeers- en vervoersplan en is de opvolger van het huidige Structuurschema Verkeer en Vervoer. In de Nota Mobiliteit wordt het ruimtelijk beleid, zoals vastgelegd in de Nota Ruimte, verder uitgewerkt en wordt het verkeers- en vervoersbeleid beschreven voor de komende decennia.

5. Passende beoordeling

Algemeen

Vastgesteld kan worden dat ten aanzien van de voorgenomen verruiming van de vaargeul van de Westerschelde, op het moment van besluitvorming, geen beletsel voortvloeit uit enig beheersplan o.b.v. de Nb-wet 1998.

De voorgenomen verruiming vormt een project welke geen direct verband heeft met of nodig is voor het beheer van de betrokken beschermde gebieden. De proef is voorts nog niet eerder in exact dezelfde vorm beoordeeld in het kader van de Nb-wet 1998.

Uit artikel 19f, lid 1, van de Nb-wet 1998 volgt dat voor nieuwe projecten of andere handelingen die niet direct verband houden met of nodig zijn voor het beheer van een Natura 2000-gebied, maar die afzonderlijk of in combinatie met andere projecten of handelingen significante gevolgen kunnen hebben voor het desbetreffende gebied, de initiatiefnemer een passende beoordeling opstelt.

Artikel 19g, lid 1, van de Nb-wet 1998 stelt dat een vergunning slechts verleend kan worden indien het bevoegd gezag zich ervan verzekerd heeft dat de natuurlijke kenmerken van het desbetreffende gebied niet aangetast zullen worden.

Het Europese Hof van Justitie heeft in haar uitspraak van 7 september 2004 aangegeven dat een passende beoordeling slechts dan achterwege kan worden gelaten indien op grond van objectieve gegevens kan worden uitgesloten dat in casu de verruiming afzonderlijk of in combinatie met andere plannen of projecten significante gevolgen kan hebben voor het betrokken gebied.

In casu kunnen dergelijke gevolgen, naar mijn mening, niet bij voorbaat uitgesloten worden. Derhalve concludeer ik dat een passende beoordeling conform artikel 19f van de Nb-wet 1998 vereist is.

Een passende beoordeling houdt in dat op basis van de beste wetenschappelijke kennis ter zaken, alle aspecten van een plan of project die op zichzelf of in combinatie met andere plannen of projecten de instandhoudingsdoelstellingen in gevaar kunnen brengen geïnventariseerd moeten worden.

Bij de aanvraag is een passende beoordeling gevoegd. Deze biedt de grondslag voor de (nadere) vaststelling van de aard en omvang van de effecten van het project en de wijze waarop in mitigatie is voorzien. Naar mijn mening biedt de passende beoordeling voldoende informatie om conclusies te kunnen trekken over de mogelijke al dan niet significante effecten als gevolg van de verruiming van de vaargeul van de Westerschelde zoals deze is aangevraagd.

In het onderstaande volgt mijn beoordeling van de effectenanalyse zoals neergelegd in de passende beoordeling.

Beoordelingscriteria

In de passende beoordeling is voor de habitats en soorten waarvoor het Natura 2000-gebied Westerschelde & Saeftinghe is aangewezen danwel aangemeld nagegaan welke omvang van effect verwacht kan worden ten aanzien van het huidige areaal of het huidige voorkomen/areaal van leefgebieden. Dit ingeschatte effect is uitgedrukt als een procentuele verandering.

De procentuele effecten zijn uitgedrukt in klassen waaraan een oordeel is gekoppeld namelijk:

- <1% = niet significant;
- tussen 1% en 5% = significantie afhankelijk van context;
- >5% verlies = significant effect.

Deze criteria worden niet gehanteerd indien een hersteldoel of verbeterdoel is geformuleerd de actuele situatie onder het instandhoudingsdoel is gezakt. In dat geval geldt automatisch een hersteldoel.

De overwegingen die bij de beoordeling een rol spelen zijn onder andere de doelstelling voor de soort of habitat in het Natura 2000-gebied (huidige omvang handhaven of herstel/ontwikkeling), staat van instandhouding (landelijk en per gebied), de relatieve bijdrage van het gebied aan het landelijk doel, de landelijk opgave voor de betreffende soort of habitat.

Effectvoorspellingen worden in de meeste gevallen voorzien van onzekerheidsmarges.

Op grond van het voorzorgsbeginsel wordt bovengenoemde toetsing steeds gedaan aan de hand van de meest negatieve waarde in de vermelde bandbreedte.

De beoordelingscriteria zijn eerder naar voldoening toegepast in het Natura 2000-gebied Voordelta. Ofschoon de ecosystemen verschillend zijn (estuarium versus kustzee) zijn de overeenkomsten (grote, zoute wateren en dynamisch systeem) wel zodanig dat deze in de onderhavige beoordeling ook kunnen worden toegepast. Ten aanzien van de beoordelingsmethodiek ben ik daarom van mening dat hiermee, voor het specifieke geval van deze aanvraag, de mogelijke significantie van de effecten adequaat kan worden beoordeeld.

Habitattypen

Uit de passende beoordeling blijkt dat onder invloed van de verruiming van de vaargeul en het onderhoud van de verruimde vaargeul, op de korte termijn (2010) geen, en op de middellange termijn (2015-2030) zeer kleine effecten op de oppervlakten van de voor de Westerschelde & Saeftinghe aangemelde habitattypen zijn te verwachten. In alle gevallen gaat het om veranderingen die minder dan 0,5 procent bedragen. In feite betreft het kleine verschuivingen van habitatype 1130 (estuaria) naar schorttypen die vallen onder de habitattypen 1310, 1320 en 1330. Deze effecten worden als niet significant beoordeeld.

Verder kan er volgens de passende beoordeling, in vergelijking met het nulalternatief (niet verruimen), sprake zijn van de navolgende kwalitatieve effecten:

1. Zowel op de korte termijn als op de middellange termijn treden ten opzichte van het nulalternatief veranderingen op in de verhouding tussen zout en brak gebied, zowel voor habitatype 1130 als voor de schortypen. Deze veranderingen zijn het gevolg van het verschuiven van de zoutgradiënt van maximaal enkele honderden meters. Gezien de grote natuurlijke variabiliteit van de saliniteit in de Westerschelde zijn deze verschuivingen in de passende beoordeling als niet significant beschouwd.
2. Daarnaast treden veranderingen op in de berekende oppervlakte laag dynamische ecotopen (sublitoraal en litoraal). Op de korte termijn betreft het een afname van ruim 40 hectare, hetgeen 0,7 procent van de totale oppervlakte laagdynamisch gebied in de Westerschelde is. Dit kan op zich al als niet significant worden aangemerkt. Daarnaast is hier sprake van een tijdelijkheid van het effect en treden de effecten op aan de randen van de platen.
3. Op de middellange termijn treden ten opzichte van het nulalternatief geen negatieve, maar positieve effecten op de oppervlakte laagdynamisch gebied op.

Gezien dit gegeven is mijn conclusie dat er geen significant negatieve effect zullen optreden voor de habitattypen waarvoor het Natura 2000-gebied Westerschelde & Saeftinghe is aangemeld in het kader van de Habitatrichtlijn.

Habitatrichtlijn soorten

Omdat de groenknolorchis en de nauwe korfslak niet worden aangetroffen in gebieden waar als gevolg van de activiteiten bedoeld in de aanvraag effecten kunnen optreden zijn deze soorten niet meegenomen in de passende beoordeling.

De verruiming en het onderhoud van de vaargeul van de kan op verschillende manieren effect hebben op de vissen fint, rivier- en zee- en zee- en rivierprik namelijk:

1. De oppervlakte leef- en foerageergebied hangt vooral samen met veranderingen in de stroomsnelheid. In de passende beoordeling is voldoende gemotiveerd dat deze geen effect hebben op de foeragemogelijkheden en de omvang van het leefgebied.
2. Extra slib in de waterkolom dat vrijkomt tijdens het baggerproces kan via een effect op de algenproductie tot een afname van de hoeveelheid beschikbaar voedsel voor de fint en tot gevolg hebben dat deze zijn prooien minder makkelijk kan vangen. Er worden echter geen grote veranderingen verwacht in het gemiddelde doorzicht omdat de veranderingen in de slibconcentratie hiervoor te klein zijn.
3. Door de activiteiten van baggerschepen neemt de geluidsdruk onder water (lokaal) toe. Uit onderzoek in het kader van het project verruiming vaargeul Westerschelde blijkt dat de reactiezone beperkt is tot een gebied van enkele tientallen meters rondom de baggerschepen en dat de beïnvloede zone in alle gevallen minder dan 0,1% van het totale leef c.q. foerageergebied bedraagt.
4. Stoffen die vrijkomen uit de op de scheepsromp aangebrachte aangroeiwerende verf ('anti-fouling') en stoffen die tijdens de verbranding van brandstof worden uitgestoten hebben ook in een worst-case geen of verwaarloosbare effecten op de waterkwaliteit. Daarom zijn er geen effecten te verwachten.
5. Ook als gevolg van het gebruik - emissies van schepen die van de vaargeul gebruik maken en effecten van geluidsverstoring door toegenomen scheepvaart - worden op grond van de passende beoordeling geen effecten verwacht op fint, zee- en rivierprik.

Dit betekent dat geen effecten op de fint, zee- en rivierprik worden verwacht.

Volgens de passende beoordeling zouden negatieve, mogelijk zelfs significante, effecten op gewone zeehonden kunnen optreden als gevolg van een ten opzichte van het nulalternatief toegenomen verstoring van de rustplaatsen rond de Zimmermangeul en de Platen van Valkenisse

en Walsoorden door baggerschepen. Rond deze rustplaatsen was een groot stortvak in de nevengeul geprojecteerd.

In de Westerschelde lijken de zeehonden juist voor deze rustplaatsen een voorkeur te hebben, aangezien de over de laatste 5 jaar gemiddelde aantallen hier het hoogst zijn. Deze negatieve effecten zijn gemitigeerd op planniveau door het zodanig aanpassen van het stortvak SN51 dat de kwetsbare delen van de nevengeul in relatie met de haul-out plekken van zeehonden langs de Zimmermangeul en op de Platen van Valkenisse en de Plaat van Walsoorden zijn uitgesloten van de aanvraag. Hierdoor is geen sprake meer van een significant effect op de gewone zeehond.

Uit een analyse in het kader van de passende beoordeling blijkt dat bij de resterende baggerlocaties niet of nauwelijks overlap optreedt met de rustplaatsen van zeehonden in de Westerschelde. Verstoringseffecten van het storten van aanlegspecie op rustende zeehonden zijn echter niet geheel uit te sluiten.

Omdat verstoringseffecten niet geheel zijn uit te sluiten heb ik het volgende overwogen. In de literatuur² wordt gesteld dat bij een richtafstand van 1200 meter de kans klein is dat de dieren hun gedrag veranderen door verstoring. Op grond hiervan heb ik in de vergunning een voorschrift opgenomen (voorschrift 15) dat gewone zeehonden niet dichterbij dan tot 1200 meter mogen worden benaderd.

Ik concludeer dat, onder voorwaarde van de in de vergunning opgenomen voorschriften, er geen significant negatieve effecten zullen optreden voor de habitatrichtlijn soorten waarvoor het Natura 2000-gebied Westerschelde & Saefthinghe is aangemeld.

Vogels

Als gevolg van de verruiming van de vaargeul worden volgens de passende beoordeling op de korte termijn negatieve effecten voor een drietal, in het (ontwerp)aanwijzingsbesluit opgenomen vogelsoorten verwacht namelijk de tureluur, zwarte ruiter en groenpootruiter.

De effecten zouden het gevolg kunnen zijn van kleine veranderingen in de waterstand en waterbeweging. Hierdoor kan aantasting van het voor deze soorten belangrijke luwe en daarom potentieel slibrijke en lang droogvallende gebied optreden. De tijdelijke effecten zijn begroot op 4,5% tot 4,8% van de totale populatie in het Natura 2000-gebied Westerschelde. Vanwege de tijdelijkheid van het effect en vanwege het ruimschoots voldoen aan de instandhoudingsdoelstellingen van deze soorten wordt het effect als niet significant beoordeeld.

Op de middellange termijn (2015) worden negatieve effecten op voornoemde niet broedvogels (tureluur, zwarte ruiter en groenpootruiter) en 1 broedvogelsoort (visdief) verwacht.

Aan de effecten op de niet broed vogelsoorten ligt hetzelfde effectmechanisme ten grondslag als hiervoor besproken voor de korte termijn effecten. In 2015 zijn de effecten ten opzichte van het nulalternatief echter aanmerkelijk geringer en bedragen deze, afgezet tegen het totaal voor het Natura 2000-gebied niet meer dan 0,6 procent. Dit effect wordt als niet significant beschouwd.

Negatieve effecten op broedende visdieven zijn het gevolg van een afname in het doorzicht door de voorspelde toename van het slibgehalte in het water in het oostelijk deel van de Westerschelde. Het effect is begroot op een afname van 4 broedparen in de in het Verdrongen Land van Saefthinghe broedende visdieven, hetgeen overeenkomt met 0,3 procent van het totale aantal. Ook dit effect wordt als niet significant bestempeld.

Ik concludeer dat er geen significant negatieve effecten zullen optreden voor de soorten waarvoor de Westerschelde en het Verdrongen Land van Saefthinghe zijn aangewezen in het kader van de Vogelrichtlijn. Om verstoring van vogels te voorkomen heb ik in voorschrift 14 van de

² S.M.J.M. Brouwer en P.J.H. Reijnders, 1994. 'Invloed van diverse verstoringbronnen op het gedrag en habitatgebruik van gewone zeehonden: consequenties ervan voor de inrichting van het gebied' IBN Wageningen.

vergunning opgenomen dat groepen vogels niet dichter dan tot een afstand van 500 m benaderd mogen worden.

Samenvatting effecten

Ik concludeer dat de passende beoordeling voldoende informatie om conclusies te kunnen trekken over de mogelijke al dan niet significante effecten als gevolg van de verruiming van de vaargeul van de Westerschelde zoals deze is aangevraagd.

Verder concludeer ik dat de aangevraagde verruiming geen significant negatief effect heeft op het Natura 2000-gebied Westerschelde. Wel zal met betrekking tot de habitattypen waarvoor het gebied is aangemeld een kleine wisseling plaatsvinden: waardevol ondiep en droogvallend gebied op de ene locatie wordt vervangen door waardevol gebied op een andere locatie.

Voor de gewone zeehond (die gebruik maakt van rustplaatsen rond de Zimmermangeul, Platen van Valkenisse en Walsoorden) zijn geen effecten te verwachten omdat het stortvak SN51 zodanig is aangepast dat de, met betrekking tot de haul-out plekken van zeehonden, kwetsbare delen van de nevengeul zijn uitgesloten van de aanvraag.

Voor de tureluur, zwarte ruiter en groenpootruiter kan er op korte termijn door de verdieping iets veranderen. Door veranderende waterstand en waterbeweging zijn deze gebieden tijdelijk minder aantrekkelijk. Het effect op de middellange termijn is echter zeer gering. Het aantal paren broedende visdieven zal door toename van slib in het water met enkele exemplaren afnemen, maar dat is gezien de totale populatie te verwaarlozen.

Nota plaatrandstortingen

Conform het milieueffectrapport, het Tracébesluit en de nota van antwoord op het Tracébesluit, is bijkomend onderzoek verricht waarin een verbijzondering werd uitgewerkt van de stortstrategie nabij de plaatranden. Uitgangspunt hierbij is, het maximaal creëren van ecologisch winst met name voor het laagdynamisch ondiepwater- en intergetijdengebied. In de 'Nota Plaatrandstortingen' (bijlage 3 bij de aanvraag) wordt deze verbijzondering van de stortstrategie toegelicht en beoordeeld. Hieruit blijkt dat de conclusies van het Milieueffectrapport en de passende beoordeling ongewijzigd blijven.

Conclusie

Op grond van de passende beoordeling en onder voorwaarde dat de mitigerende maatregelen worden uitgevoerd concludeer ik dat de verruiming van de vaargeul zoals deze is aangevraagd geen significant negatieve effecten heeft op de staat van instandhouding van het Natura 2000-gebied Westerschelde & Saeftinghe gebied en dat de natuurlijke kenmerken van het Natura 2000-gebied niet worden aangetast.

6. Mitigatie

In de aanvraag worden een aantal mitigerende maatregelen beschreven waarmee de effecten van de verruiming van de vaargeul van de Westerschelde op natuur en milieu worden voorkomen of zoveel mogelijk worden beperkt. De mitigerende maatregelen zijn het resultaat van het milieueffectonderzoek waarvan de resultaten in het Milieueffectrapport en het Basisrapport Natuur zijn beschreven. Het betreft de volgende maatregelen:

- Flexibel storten

Onder flexibel storten wordt verstaan het bijsturen van het storten van onderhoudsbaggerspecie op basis van (voortschrijdend) inzicht, monitoring van effecten en praktische uitvoeringsaspecten. Hierdoor kan steeds accuraat worden geanticipeerd op de meest recente kennis en inzichten waardoor mogelijk een gunstiger effect bereikt kan worden. Dit is niet noodzakelijk met het oog op de beschreven effecten van de verruiming in hoofdstuk 5, maar wel met het oog op de geconstateerde negatieve autonome morfologische ontwikkeling en de negatieve staat van instandhouding van het Schelde-estuarium. De

flexibiliteit wordt onder andere bereikt door de stortzones zo groot mogelijk te maken. Belangrijk pluspunt is dat met de extra stortzones op plaatranden ook extra stortcapaciteit en dus meer flexibiliteit beschikbaar komt.

- **Rainbowen**
De storttechniek 'rainbowen' zal niet worden toegepast bij het storten op plaatranden. In het geval dat de vaardiepte te beperkt is om direct uit de sleephopperzuiger op de plaatrand te storten door middel van 'kleppen' zal uitsluitend worden gestort door middel van een sproeiponton. Uit de praktijk is bekend dat 'rainbowen' lokaal een aanzienlijk grotere vertroebeling veroorzaakt en de baggerspecie ook veel minder nauwkeurig kan worden aangebracht dan met een sproeiponton.
- **Verstoring steltlopers**
Tijdens het storten met de baggerschepen in de Westerschelde zal een afstand van ten minste 600 meter worden aangehouden tot de foerageergebieden van steltlopers of worden gestort tijdens hoog water als de vogels op de hoogwatervluchtplaatsen zitten.
- **Storten vanuit varende schepen**
In de nevengeulen in de Westerschelde zal niet vanuit varende schepen worden gestort om de verspreiding van specie en daarmee de bedelving van bodemdieren te beperken.
- **Beperking aanvaringsrisico's**
De Permanente Commissie voor Toezicht op de Scheepvaart heeft nautische maatregelen ingevoerd die de aanvaringsrisico's beperken en daarmee mede als preventie moeten dienen voor het ontstaan van schade aan natuur als gevolg van calamiteiten (met name olieverontreiniging). De maatregelen richten zich op een betere planning en begeleiding van het scheepvaartverkeer, een veiliger en efficiënter gebruik van de vaarwegcapaciteit en het introduceren van geavanceerde navigatie-ondersteunende hulpmiddelen ter bevordering van zowel een veilige als vlotte afwikkeling van het scheepvaartverkeer. Daarnaast heeft de Permanente Commissie een reeks aanvullende preventieve maatregelen opgenomen in het Veiligheidsprogramma. Het betreft onder meer verkeersmaatregelen voor de binnenvaart en de recreatievaart om onveilige interferenties met de zeevaart te voorkomen. Op basis van monitoring van de nautische veiligheid beoordeelt de Permanente Commissie trouwens continu of er additionele maatregelen vereist zijn. Door actief en permanent in te zetten op de preventie van scheepsongevallen door het treffen van nautische maatregelen mag redelijkerwijs worden aangenomen dat alles wordt gedaan om het voorkomen van schade aan de natuur als gevolg van scheepsaanvaringen afdoende te waarborgen.

Ik concludeer dat met deze mitigerende maatregelen de (overigens niet significante) negatieve effecten als gevolg van de verruiming van de vaargeul van de Westerschelde zoals deze is aangevraagd, inclusief de aanpassing van stortvak SN51, verder worden beperkt.

Deze mitigerende maatregelen heb ik daarom voor zover als nodig als voorschrift opgenomen in de vergunning

7. Monitoring

Monitoring in verband met de verruiming van de vaargeul van de Westerschelde, voor zover relevant in het kader van deze vergunning, heeft volgens de aanvraag betrekking op:

1. het uitvoeren van het monitoringsprogramma voor de evaluatie van de effecten van de verruiming van de vaargeul van de Westerschelde, conform het rapport: "Monitoring Effecten Ontwikkelingsschets 2010: Uitvoeringsplan MONEOS-T 2008 – 2018".
2. het uitvoeren van de monitoring van de soorten die op grond van de Nb-wet vergunning gemonitord moeten worden, vallend binnen de geïntegreerde systeemmonitoring.

De bagger- en stortactiviteiten dienen te worden uitgevoerd conform de aanvraag, voor zover dit niet strijdig is met de vergunning in het kader van de Nb-wet 1998 en de daarin opgenomen voorschriften. De specie die vrijkomt bij de verruiming en het onderhoud van de vaargeul wordt gestort en/of toegepast op plaatranden, in nevengeulen en in de hoofdgeul.

Om de effecten van de verruiming goed in beeld te krijgen, is het nodig om tijdelijk heel intensief te monitoren. De resultaten die hieruit voortkomen, worden gebruikt om de bagger- en stortactiviteiten aan te sturen en – indien nodig - bij te sturen, zoals is opgenomen in het beslisproces flexibel storten dat is vastgelegd in het Tracébesluit van juli 2008.

Hiermee kan een 'hand aan de kraan' worden gehouden met onder andere als doel het bereiken van maximale ecologische winst door de ontwikkeling van laagdynamisch ondiepwater en droogvallend gebied. Hierin voorziet het Uitvoeringsplan MONEOS-T 2008 – 2018.

In de aanvraag is tevens aangegeven op welke wijze de specifieke monitoring van soorten, deel uitmakend van geïntegreerde systeemmonitoring van het Schelde-estuarium zal worden uitgevoerd.

Het geheel van de meetgegevens zal jaarlijks worden gerapporteerd. Hierbij wordt uitgegaan van een loutere weergave van de meetgegevens (factual data report).

Tevens wordt een tweejaarlijkse voortgangsrapportage opgemaakt. Dit past binnen het beslisproces flexibel storten.

Verder wordt na zes jaar en na twaalf jaar een integrale evaluatie van de projecten behorende tot de Ontwikkelingsschets uitgevoerd.

Gezien de lange looptijd van het project en de daarmee samenhangende noodzaak tot goed documenteren en archiveren van de gemaakte afspraken en onderzoeksresultaten heeft een goed samenhangend monitorings- en evaluatieprogramma een grote meerwaarde.

Ik ben daarbij van oordeel dat met het uitvoeren van de monitoringprogramma's en de rapportage van de resultaten voldoende waarborgen zijn ingebouwd om de stortactiviteiten indien nodig bij te sturen en adequaat te kunnen reageren op ongewenste ontwikkelingen.

Ik heb geconstateerd dat de uitvoeringsplannen voor monitoring zijn opgenomen in de aanvraag. De verplichting om de monitoring conform de aanvraag uit te voeren heb ik opgenomen in voorschrift 25 en 26. Op grond van de voorschriften 27, 28 en 29 kan ik passende maatregelen treffen, bijvoorbeeld indien de resultaten van de monitoring daartoe naar mijn oordeel aanleiding geven.

8. Advies Commissie voor de milieueffectrapportage

Ter onderbouwing van de te nemen (project)besluiten in Vlaanderen en Nederland over de vaargeulverruiming is een milieueffectrapport opgesteld. De Commissie voor de milieueffectrapportage (hierna: de commissie) is in de gelegenheid gesteld om advies uit te brengen over de volledigheid en juistheid hiervan. Dit advies dient ten behoeve van de besluitvorming in Nederland.

De commissie is van oordeel dat de essentiële informatie aanwezig is om het milieu een volwaardige rol te laten spelen bij de te nemen besluiten. Zij betreft in haar oordeel ook een nadere toelichting op het Milieueffectrapport die de initiatiefnemer op 14 januari 2008 beschikbaar heeft gesteld. De commissie adviseert deze nadere toelichting openbaar te maken. Het Milieueffectrapport geeft volgens de commissie een goede beschrijving van de alternatieven die mogelijk zijn om de verruiming op een zo verantwoord mogelijke manier uit te voeren.

De kwaliteit van de natuur in het estuarium wordt in belangrijke mate bepaald door de morfologie. Uit de morfologische voorspellingen moest naar voren komen of bij de verruiming de dynamiek in het estuarium aanwezig blijft en er voldoende ondiepwater- en intergetijdegebieden in stand blijven voor de karakteristieke estuariene natuur. Het Milieueffectrapport geeft aan dat de morfologie van het estuarium bij te sturen is door de strategie van het flexibele storten. Bij onverhoopte en onverwachte negatieve ontwikkelingen in de morfologie is volgens het Milieueffectrapport een zekere correctie mogelijk. De commissie ondersteunt dit.

Een belangrijk probleempunt betreft de onzekerheden in de morfologische voorspellingen, met name voor ondiepe gebieden en op de langere termijn. Deze onzekerheden werken door in de effectvoorspellingen voor diverse milieuaspecten, zoals voor natuur en archeologie.

Vooraf bij de voorspellingen over de toekomstige situatie van de estuariene natuur is die onzekerheid een belangrijk risico, gegeven de slechte staat van instandhouding ervan. Immers, ook al zijn onvoorziene negatieve ontwikkelingen bij te sturen: een probleem is dat er tijd zal verlopen tussen het moment dat negatieve ontwikkelingen optreden, het moment dat deze worden geconstateerd en het moment dat de natuur voldoende is hersteld.

Ook zijn er onzekerheden over de gevolgen voor beschermde soorten als de Tureluur, Visdief en Ruiters. Voor deze vogels voorspelt het MER (tijdelijke) negatieve effecten van 4,8%. Omdat deze vogels bovendien in relatief kleine aantallen in het plangebied voorkomen, is het moeilijk om betrouwbare uitspraken te doen over de significantie van (eventueel) optredende gevolgen. Dit terwijl het MER bij de natuurvoorspellingen al een 'worst case' benadering hanteert.

Vanwege die onzekerheden heeft de commissie opmerkingen over het Milieueffectrapport, met name bij de passages over natuur. Haar conclusie is echter dat:

- de modelberekeningen voor het Milieueffectrapport gebaseerd zijn op, en uitgevoerd zijn volgens de huidige wetenschappelijke inzichten;
- gezien de complexiteit van de situatie uitgebreid onderzoek niet zal leiden tot andere uitkomsten of tot de zekerheid dat de natuurlijke kenmerken van het gebied niet zullen worden aangetast. Daarbij plaatst de commissie de voetnoot dat het belangrijkste natuurlijke kenmerk van het estuarium is dynamiek, dat per definitie moeilijk is te voorspellen.

De commissie meent daarom dat de besluitvorming over de verruiming moet worden gezien in het licht van een serie voorzorgsmaatregelen namelijk:

1. het voornemen in het ontwerp tracébesluit om te kiezen voor het alternatief plaastrand met aanvullende mitigerende maatregelen omdat dat alternatief zich richt op uitbreiding van het areaal ondiep watergebieden,
2. het beleidsvoornemen in de vastgestelde Ontwikkelingsschets 2010 om de staat van instandhouding van het estuarium te verbeteren, waardoor de estuariene natuur minder kwetsbaar is,
3. het plan om de ontwikkelingen in het estuarium frequent en intensief te monitoren en, waar nodig, in te grijpen onder meer via de flexibele stortstrategie.

Het belang van een goede monitoring en evaluatie wordt in het voorliggende Milieueffectrapport met nadruk herbevestigd. Onderzoek, monitoring en evaluatie zouden zich vooral moeten richten op die verschijnselen die met de flexibele stortstrategie bijgestuurd kunnen worden. Er zouden volgens de commissie criteria, strategieën en maatregelen klaar moeten liggen om in te zetten bij onvoorziene ongunstige ontwikkelingen. Gezien de ongunstige staat van instandhouding van het ecosysteem dienen deze monitoringsresultaten ook zo veel mogelijk te worden ingezet om – ook bij niet ongunstige ontwikkelingen – winstsituaties te creëren voor natuur.

Ik heb geconstateerd dat de door de commissie genoemde voorzorgsmaatregelen, zijn gehonoreerd namelijk:

- het voorkeursalternatief betreft het onderzoeksalternatief Plaatrand, inclusief mitigerende maatregelen zoals dit in de aanvraag is verwoord;
 - de staat van instandhouding is gebaat bij de mitigerende maatregel flexibel storten. Deze maatregel is als voorschrift 21 opgenomen in de vergunning;
 - ten aanzien van monitoring zijn de voorschriften 25 t/m 27 opgenomen in de vergunning.
- Daarnaast zal in het kader van het realiseren van de instandhoudingsdoelstellingen voor het Natura 2000-gebied Westerschelde een natuurherstelprogramma worden uitgevoerd. Dit is in het 'Milieueffectrapport. Verruiming vaargeul Beneden-Zeeschelde en Westerschelde' opgenomen als onderdeel van de autonome ontwikkeling na 2015.

9. Conclusie

Op grond van voorgaande overwegingen concludeer ik als volgt.

Met de door u uitgevoerde passende beoordeling, als bedoeld in artikel 19f van de Nb-wet 1998, is de zekerheid verkregen dat op grond van de beste beschikbare informatie er weliswaar negatieve effecten zijn te verwachten, maar bestaat er wetenschappelijk gezien redelijkerwijs geen twijfel dat de aangevraagde activiteiten, gelet op de relevante instandhoudingsdoelstellingen van het gebied, geen significante effecten zullen hebben op de natuurlijke kenmerken van het Natura 2000-gebied.

Door het verbinden van voorschriften aan de vergunning ten aanzien van mitigerende maatregelen is de aantasting van de natuurwaarden in voldoende mate weggenomen. De resterende effecten acht ik, gelet op de instandhoudingsdoelstellingen alsmede op de openbare en economische belangen die zijn gediend bij de verruiming van de vaargeul Westerschelde, aanvaardbaar.

Op grond van bovenstaande ben ik van mening dat de gevraagde vergunning, onder de opgenomen voorschriften en beperkingen, kan worden verleend.